

Vad andarnas värld är

1. Andarnas värld är inte himlen, ej heller helvetet, utan en plats eller ett tillstånd som ligger mitt emellan dessa två. Efter döden kommer människan nämligen först till denna andevärld och blir senare efter en viss tid, beroende på hurdant hennes liv varit i världen, antingen upplyft till himlen eller nedkastad i helvetet.
2. Andarnas värld är såväl en plats mitt emellan himlen och helvetet som ett övergångsstadium för människan efter döden. Att den är en mellanliggande plats har blivit klart för mig därav att helvetena ligger nedanför och himlarna ovanför den, och att den är ett övergångsstadium därav att människan så länge som hon är där varken är i himlen eller i helvetet. Himlens tillstånd hos en människa är en förbindelse mellan det goda och det sanna hos henne, och helvetets tillstånd är en förbindelse mellan det onda och det falska hos henne. När det goda är förbundet med det sanna hos en människoande, då kommer hon in i himlen, då ju, som sagt, denna förbindelse är himlen hos henne. När däremot det onda är förbundet med det falska hos en människoande, då kommer hon in i helvetet, eftersom denna förbindelse är helvetet hos henne. Förbindelsen upprättas i andarnas värld, eftersom människan då är i ett övergångstillstånd. Det är samma sak om man säger förbindelsen mellan förståndet och viljan, eller mellan det sanna och det goda.
3. Först skall här sägas något om förbindelsen mellan förståndet och viljan och om dess likhet med förbindelsen mellan det sanna och det goda, eftersom denna förbindelse upprättas i andarnas värld. Människan har förstånd, och hon har vilja. Förståndet upptar sanningar och formas av dem, och viljan upptar olika slag av gott och formas av dem. Allt som en människa förstår och som en följd därav tänker kallar hon av denna anledning sant, och allt vad en människa vill och därvid tänker, det kallar hon gott. Människan kan tänka från sitt förstånd och som en följd därav fatta såväl det som är sant som det som

är gott. Dock tänker hon inte det sanna och det goda från viljan, om hon inte vill det och gör det. När hon både vill det och från att vilja det gör det, då är det sanna och det goda såväl i förståndet som i viljan, och följaktligen i människan. Förståndet för sig eller viljan för sig är nämligen inte det som bildar en människa, utan det är förståndet och viljan tillsammans. Det som är i båda är följaktligen i människan och tillägnas henne. Det som blott är i förståndet är visserligen hos henne, men det är inte i människan. Det är blott något som tillhör hennes minne – blott ett kunskapsobjekt i minnet som hon kan tänka tillbaka på, när hon är tillsammans med andra i sin omgivning, men inte när hon är upptagen med sig själv, det vill säga, det är blott något som hon kan tala och resonera om och till och med låtsas vara känslomässigt engagerad i och ge uttryck åt i sina åtbörder.

4. Detta att kunna tänka från förståndet och icke samtidigt från viljan har ombesörjts för att människan skall kunna omdanas. Människan omdanas nämligen med hjälp av sanningar, och sanningar tillhör, som tidigare sagts, förståndet. Människan är faktiskt född till allt slags ont vad avser hennes vilja. Därför vill hon inte någon annan, utan bara sig själv gott, och den som vill bara sig själv gott gläder sig åt andras olyckor, i synnerhet om de bidrar till hennes egen nytta. Hon vill nämligen dra till sig för egen räkning allt det goda som tillhör andra, ära som rikedom, och i den mån hon kan göra detta, gläds hon inombords. För att just detta begär, som hör till människans vilja, skall kunna befrias från sitt onda och omdanas har människan fått förmåga att förstå sanningar och med deras hjälp kuva de böjelser för det onda som väller fram ur viljan. Det är därför som människan med sitt förstånd kan tänka vad som är sant och även säga och göra det. Hon kan dock inte tänka det från sin vilja, förrän hon är sådan att hon självmant, det vill säga av hjärtat, vill det och gör det. När människan är sådan, då tillhör det som hon tänker från sitt förstånd hennes tro och det som hon tänker från sin vilja hennes kärlek. Hennes tro och hennes kärlek förbinder sig därför då med varandra inom henne liksom förståndet och viljan.

5. I den mån det sanna, som tillhör förståndet, alltså är förbundet med det goda, som tillhör viljan, det vill säga, i den mån som människan vill det sanna och därför gör det, har hon himlen inom sig, därför att, som ovan sagts, förbindelsen mellan det goda och det sanna är detsamma som himlen. Å andra

sidan, i den mån det falska, som tillhör förståndet, är förbundet med det onda, som tillhör viljan, har människan helvetet inom sig, emedan förbindelsen mellan det falska och det onda är detsamma som helvetet. I den mån däremot som det sanna, som tillhör förståndet, inte är förbundet med det goda, som tillhör viljan, är människan i ett övergångstillstånd. Nuförtiden är varje människa vanligen i ett sådant tillstånd att hon vet vad som är sant och av kunskap och förstånd tänker på det, och antingen gör mycket eller litet eller intet av det eller handlar emot det från en ond kärlek och den falska tro som är en följd av den. För att människan alltså skall kunna bli en invånare antingen i himlen eller i helvetet förs hon efter döden först in i andarnas värld. Där upprättas en förbindelse mellan det goda och det sanna hos dem som kommer att upplyftas till himlen, och en förbindelse mellan det onda och det falska hos dem som kommer att nedkastas till helvetet. Det är nämligen inte någon tillåtelse, vare sig i himlen eller i helvetet, att ha ett delat sinne, det vill säga att förstå ett och vilja ett annat – utan vad man vill det skall man förstå, och vad man förstår det skall man vilja. I himlen måste därför den som vill det goda förstå det sanna, och i helvetet måste den som vill det onda förstå det falska. För den skall avlägsnas i andarnas värld från de goda allt falskt, och de blir givna sådana sanningar som överensstämmer med och är förenliga med deras goda. Men från de onda tas sanningarna bort, och de blir givna sådana falskheter som överensstämmer och är förenliga med deras ondska. Av det ovan anförda framgår vad andarnas värld är.

6. I andarnas värld finns ett oräkneligt antal människor, ty det är där som alla först kommer samman och utforskas och bereds [antingen för himlen eller för helvetet]. Någon fastställd tidsgräns för deras uppehåll där finns inte. Somliga hinner knappt komma dit förrän de blir upptagna till himlen eller nedkastas i helvetet. Andra stannar där endast några veckor. Ännu andra blir kvar där flera år, men dock inte mer än trettio. De olika uppehållstiderna är en följd av motsvarighet, eller brist på motsvarighet, mellan de inre och de yttre egenskaperna hos människan. Hur människan leds från det ena tillståndet till det andra i andarnas värld skall emellertid förklaras längre fram.
7. Så snart människorna efter döden kommer till andarnas värld, skiljer Herren dem noga åt. De onda knyts omedelbart till det helvetiska samhälle som de befann sig i med avseende på sin förhärskande kärlek, när de var i världen.

De goda knyts likaså omedelbart till det himmelska samhälle som de var i med hänsyn till sin kärlek till Herren, människokärlek och tro, medan de levde i världen. Men trots att de delas upp på detta sätt kommer de dock i den andra världen tillsammans, och alla som varit vänner och bekanta i det kroppsliga livet, i synnerhet hustrur och äkta män och bröder och systrar, träffas och samtalar med varandra, när de så önskar. Jag har sett en far samtala med sina sex söner, som han kände igen. Jag har också sett många andra tala med sina släktingar och vänner, men eftersom de på grund av sitt liv i världen var av olika sinnelag, skildes de åt efter en kort tid. Men de som från andarnas värld kommer till himlen eller till helvetet ser inte längre varandra och känner inte heller igen varandra, såframt de inte på grund av en liknande kärlek har ett liknande sinnelag. Orsaken till att man ser varandra i andarnas värld, men inte i himlen eller i helvetet, beror på att de som är i andarnas värld förs in i det ena liknande tillståndet efter det andra, som de var i under kroppslivet. Därefter försätts emellertid alla i ett stadigvarande tillstånd, likt den förhärskande kärlekens tillstånd, och i detta tillstånd känner den ena den andra blott på grund av likheten i varandras kärlek, ty, såsom förklarats ovan, likhet binder samman och olikhet skiljer åt (nr 41–50).

8. Eftersom andarnas värld är ett övergångstillstånd mellan himlen och helvetet hos människan, så är den också en mellan dem liggande plats. Nedanförl är helvetena och ovanförl är himlarna. Alla helvetena är tillslutna mot andevärlden. De är öppna endast genom hål och liksom remnor i klipporna och genom vida öppningar, som är bevakade så att inte någon kan passera ut utan tillstånd, något som dock ges i fall av tvingande behov, om vilket skall talas längre fram. Himlen är också skyddsomgärdad på alla sidor, och tillträde till något himmelskt samhälle kan man endast få via en smal väg, vars tillfart också är bevakad. Här nämnda utgångar och ingångar är vad som i Ordet kallas helvetets och himlens ”portar” och ”dörrar”.

9. Andarnas värld ter sig som en dal mellan berg och höga klippor, här och där vindlande och småkuperad. Portarna och dörrarna till de himmelska samhällena är inte synliga för några andra än för dem som är beredda för himlen. Inga andra kan heller finna dessa portar och dörrar. Till varje samhälle i himlen finns det från andarnas värld blott en inträdesport och innanför den blott en väg, som dock, allteftersom den stiger, grenar ut sig i flera vägar. Portarna och

dörrarna till helvetena är inte heller synliga för andra än för dem som skall gå in genom dem. Då öppnas de för dem. När de har öppnats syns mörka och till utseendet sotiga grottor som sträcker sig snett nedåt i djupet, där det återigen finns flera dörrar. Ur dessa grottor väljer fram vidriga illaluktande stanker, som goda andar, eftersom de är dem så motbjudande, flyr bort ifrån, men som onda andar, eftersom de finner behag i dem, begärligt söker. Det är nämligen så att liksom var och en i världen finner behag i sitt eget onda, så finner han också efter döden behag i den stank som motsvarar hans ondska. I detta avseende kan de onda jämföras med rovfåglar och rovdjur, såsom korpar, vargar och vilda svin, som ivrigt ilar eller rusar efter as och gödsel, när de känner stanken därifrån. Jag hörde en ande skrika högt såsom av inre kval, när en fläkt från himlen nådde honom, men han blev lugn och glad när en utdunstning från helvetet träffade honom.

10. Också för varje människa finns det två portar. Av dessa leder den ena till helvetet och står öppen för det onda och för det falska som kommer från det onda. Den andra porten leder till himlen och står öppen för det goda och för det sanna som kommer från det goda. Porten till helvetet står öppen för dem som är i det onda och därav i det falska, och endast genom ovanför belägna sprickor inflyter strimmor av ljus från himlen, som gör det möjligt för dem att tänka, resonera och tala. Porten till himlen däremot står öppen för dem som är i det goda och därav i det sanna. Det finns nämligen två vägar som leder till människans förnuftiga sinne, en övre eller inre väg varigenom det goda och det sanna från Herren finner inträde, och en nedre eller yttre väg varigenom det onda och det falska från helvetet kommer in nedifrån. Själv står det förnuftiga sinnet där vägarna löper samman. I samma mån som ljus från himlen släpps in i sinnet är människan alltså förnuftig, men i samma mån som ljuset från himlen inte får komma in är hon icke förnuftig, hur det för henne än ser ut att vara. Detta har blivit sagt för att man också skall kunna veta, hurdan människans motsvarighet med himlen eller med helvetet är beskaffad. Medan förnuftsdelen av sinnet hos henne håller på att utvecklas motsvarar den andarnas värld. De högre belägna utvecklingsmöjligheterna i sinnet motsvarar då himlen, de lägre helvetena. Hos dem som bereds för himlen öppnas de utvecklingsområden som ligger ovanför förnuftsdelen av sinnet, medan de som ligger nedanför stängs till för varje inflöde av ondska och falskhet. För dem som bereds för helvetet däremot öppnas de utvecklingsområden som ligger nedanför förnuftsdelen av

sinnet, medan de som ligger ovanför stängs till för varje inflytande av det goda och det sanna. Därför kan de sistnämnda människorna inte se till något annat än det som ligger nedanför dem, det vill säga till helvetet, och de förutnämnda kan inte se till något annat än det som ligger ovanför dem, det vill säga till himlen. Att rikta blicken mot det som är ovanför sig är att se upp till Herren, emedan han är alltings centrum, som allt i himlen ser upp till. Men att rikta blicken mot det som är nedanför sig är att se bort från Herren till ett motsatt centrum, som allt i helvetet ser hän mot och vänder sig till (se verket *Om himlen och helvetet*, nr 123, 124).

11. Där det i det föregående talas om andar menas de som är i andarnas värld, men med änglar menas de som är i himlen.

Att varje människa till sitt inre är en ande

12. Den som noga tänker efter kan inte undgå att inse att det inte är kroppen som tänker, eftersom denna är materiell, utan själen, eftersom denna är andlig. Människans själ, om vars odödlighet många har skrivit, är hennes ande. Denna är nämligen odödlig med hänsyn till allt som tillhör den. Det är också anden som tänker i kroppen. Själen eller anden är nämligen andlig, och det andliga tar emot det andliga och lever på ett andligt sätt, som är detsamma som att tänka och vilja. Det förnuftiga livet i sin helhet som tar sig uttryck i kroppen tillhör alltså anden, och intet av det tillhör kroppen. Kroppen är nämligen, som ovan sagts, materiell, och det materiella, som är utmärkande för kroppen, är tillfogat och nästan liksom bundet vid anden för att människans ande skall kunna tillbringa sitt liv och uträtta nyttor i den naturliga världen, där allt är naturligt och i sig självt utan allt liv. Då det materiella alltså inte lever, utan blott det andliga, så kan man slå fast att vad det än tycks vara som lever hos människan, så är det hennes ande. Kroppen tjänar endast anden precis så som ett redskap tjänar den levande kraft som sätter det i rörelse. Det sägs visserligen om ett redskap att det verkar, sätter i rörelse eller slår, men att tro att det är redskapet som gör det och inte den som handlar med hjälp av redskapet är en villfarelse.

13. Då nu allt som är levande i kroppen och som verkar och känner från dess liv uteslutande tillhör anden, och intet kroppen, så följer att det är anden som är själva människan, eller vad som är detsamma, att människan i sig betraktad är en ande, och att denna också är i samma form som en människa. Vad det än är som lever och känner i människan, så tillhör det nämligen hennes ande. Det finns – från hjässan till fotabjället – hos människan ingenting som inte lever och känner. Det är därför som människan, då kroppen skiljs från anden, vilket kallas att dö, likväl förblir människa och lever. Jag har hört från

himlen att en del av dem som dör – fortfarande medan de ligger på bår och innan de har blivit uppväckta – tänker i sin kalla kropp och inte vet annat än att de alltjämt lever, dock med den skillnaden att de inte kan röra ens någon enda liten materiell del av kroppen.

14. Människan kan inte tänka och vilja utan att det finns ett substantiellt underlag från vilket och i vilket detta sker. Det som förmodas existera utan ett sådant substantiellt underlag är inte någonting. Detta kan man veta av att människan inte kan se något utan ett organ, som är ett underlag för hennes synförmåga, och inte heller höra utan ett organ, som är ett underlag för hennes hörsel. Synförmågan och hörselförmågan utan sådana underlag är inte någonting och förekommer inte. Det förhåller sig också på samma sätt med tanken, som är den inre synförmågan, och med uppfattningsförmågan, som är den inre hörseln. Om inte dessa vore i och från sådana substanser som bildar organiska former, och som dessutom är underlag, så skulle de alls inte existera. Av detta kan man slå fast att människans ande lika väl som hennes kropp är i en form, och i en mänsklig form, och att hennes ande i lika hög grad kan glädja sig åt sinnesorgan och sinnen, när den är skild från kroppen, som när den är i den. Man kan också konstatera att allt ögats liv och allt örats liv, kort sagt, allt sinnenas liv, som människan åtnjuter, inte tillhör hennes kropp, utan hennes ande i dessa organ och i deras minsta delar. Det är därför som andar ser, hör och känner lika väl som människor, men efter frigörelsen från kroppen ser, hör och känner de inte i den naturliga världen, utan i den andliga. Att människans ande känner på ett naturligt sätt, när den är i kroppen, beror på det materiella som då är vidfogat den, men den känner då också samtidigt på ett andligt sätt, när den tänker och vill.

15. Allt detta har sagts för att en förnuftig människa skall kunna övertygas om att människan i sig betraktad är en ande, och att det kroppsliga, som vidfogats anden för dess uppgifter i den naturliga och materiella världen, inte är människan utan blott ett redskap för hennes ande. Erfarenhetsrön är emellertid bättre än förnuftsargument, eftersom det finns många människor som inte fattar förnuftsargument. Hos sådana människor som befäst sig i en motsatt ståndpunkt vänds dessa argument genom att resonera från sinnenas skenbarheter till föremål för tvivel. De som befäst sig i den motsatta ståndpunkten brukar tänka att även djuren lever och känner, och att därför också de har

något andligt på samma sätt som människan, och likväl dör detta andliga hos djuren med kroppen. Det andliga hos djuren är nämligen inte likadant som det andliga hos människan. Människan, men icke djuret, har nämligen något ett innersta, som det Gudomliga inflyter i och varigenom det lyfter upp människan till sig och förbinder henne med sig. Därför kan människan, till skillnad från djuren, tänka på Gud och de Gudomliga ting som hör till himlen och kyrkan och med utgångspunkt från dessa ting och i dem älska Gud, och så förbindas med honom. Det som kan förbindas med det Gudomliga kan nämligen inte gå förlorat, medan det som inte kan förbindas med det Gudomliga går under. Detta innersta som människan äger, men icke djuren, har behandlats i verket *Om himlen och helvetet* (nr 39). Det upprepas emellertid här nedan, eftersom det är av vikt att de villfarelser skingras som till följd av ovannämnda misstag vilselett många, vilket händer dem som på grund av bristande kunskaper och ett icke öppet förstånd är oförmögna att dra förnuftiga slutsatser om dessa saker. Det sägs där:

”Jag vill berätta ett arkanum om de tre himlarnas änglar, vilket ingen tidigare känt till, därför att man inte har förstått vad grader är (se verket *Om himlen och helvetet*, nr 38), nämligen: Det finns hos varje ängel och även hos varje människa en innersta eller högsta grad, eller något det innersta och högsta, vari Herrens Gudomliga först eller närmast inflyter. Det är med detta innersta och högsta som utgångspunkt som Herren ordnar allt det övriga inre hos ängeln eller människan, vilket enligt ordningens grader följer på vartannat efter detta innersta och högsta. Detta innersta eller högsta kan kallas Herrens egentliga inträdesport till ängeln eller människan och tillika hans egentliga boning hos dem. Det är tack vare detta innersta eller högsta som människan är människa och skiljer sig från de förnuftslösa djuren, ty dessa har det icke. Härav kommer det sig att människan, i olikhet med djuren, kan med hänsyn till allt sitt inre, som tillhör hennes sinne och ande, upplyftas av Herren till honom, tro på honom och påverkas av kärlek till honom och sålunda se honom samt mottaga intelligens och vishet och tala av förnuft. Det är också till följd av detta innersta och högsta som människan lever i evighet. Det som Herren ordnar och styr i detta innersta uppfattas emellertid inte klart av någon ängel, ty det överstiger hans tankeförmåga och övergår hans vishet.”

16. Jag har genom mycken erfarenhet fått veta att människan till sina inre livsgrader är en ande. Om jag skulle nämna allt som jag fått veta om denna

sak, skulle det efter vanligt talesätt fylla många ark. Jag har talat med andar som en av dem, och jag har talat med dem som människa i kroppen. När jag talade med dem som en av dem, visste de inte om annat än att också jag var en ande i mänsklig form som de själva. Så syntes det inre av mitt sinne för dem, ty när jag såsom själv en ande talade med dem, var min naturliga kropp inte synlig.

17. Så är då människan till sitt inre en ande. Det kan man inse av att människan efter sin död, sedan kroppen blivit frånskild, fortsätter att leva precis som förut. För att jag skulle bli övertygad om detta har jag fått tala med nästan alla som jag någonsin känt under deras liv i kroppen, med somliga i timmar, med andra i veckor och månader och med ännu andra i flera år, och detta huvudsakligen för att jag skulle bli övertygad om det verkliga förhållandet och kunna bestyrka det.

18. Härtill kan läggas att varje människa med hänsyn till sin ande är i sällskap med andar redan medan hon lever i kroppen, även om hon inte vet om det, och att en god människa genom andarnas förmedling är i ett änglasamhälle och en ond människa i ett helvetiskt samhälle, samt att människan också efter döden kommer till samma samhälle. Detta har ofta förklarats och påvisats för människorna, när de efter döden kommit bland andarna. Så länge människan lever i världen visar hon sig visserligen inte såsom en ande i samhället i fråga, därför att hon då tänker på ett naturligt sätt. Men när människan tänker så att säga undandragen från kroppen – hon tänker då för tillfället i sin ande – visar hon sig emellanåt i sitt samhälle, och när hon gör det skiljer hon sig klart från andarna som bor där, ty hon går omkring i djupa tankar, är tyst och lägger inte märke till andra. Det är som om hon inte såg dem, och så snart någon ande tilltalar henne försvinner hon.

19. För att klargöra att människan till sitt inre är en ande vill jag av [personlig] erfarenhet berätta vad som sker när människan dras undan från kroppen och av anden förs till en annan ort.

20. Vad det första angår, nämligen att dras undan från kroppen, så förhåller det sig på följande sätt. Människan försätts i ett visst tillstånd, som är mitt emellan sömn och vakenhet, men när hon är i detta tillstånd vet hon inte annat än att hon är fullt vaken. Alla hennes sinnen är lika vakna som när

kroppen är fullt vaken, synen såväl som hörseln, och, vad som är underbart, också känslan, som då är mer utsökt än den någonsin kan vara i kroppens vakna tillstånd. I detta tillstånd har andar och änglar blivit sedda och hörda livslevande och, förunderligt nog, till och med vidrörda utan att något av kroppen har kommit hindrande emellan. Det är detta tillstånd som kallas *att dras undan från kroppen och inte veta om man är i kroppen eller utanför den*. I detta tillstånd har jag blivit försatt endast tre eller fyra gånger för att jag skulle få veta hurudant det är, och också för att jag skulle få veta att änglar och andar åtnjuter alla sinnen och att även människan gör det med hänsyn till sin ande, när hon är undandragen från kroppen.

21. Vad det andra tillståndet beträffar, nämligen att av anden föras till en annan ort, så har jag av levande erfarenhet fått veta vad det är och hur det sker, men detta endast två eller tre gånger. En enda erfarenhet vill jag anföra. Då jag vandrade genom en stads gator och över fält, allt medan jag pratade med några andar, visste jag inte annat än att jag var lika vaken och såg på samma sätt som vid andra tillfällen. Alltså gick jag utan att gå vilse, och under tiden hade jag en klar synförmåelse av^a lundar, floder, palats, hus, människor och mycket annat. Men efter att ha vandrat omkring på detta sätt i flera timmar såg jag åter plötsligt med kroppens ögon och märkte då att jag befann mig på en annan ort. I hög grad förvånad över detta förstod jag att jag hade varit i samma tillstånd som de, om vilka det sägs att *de av anden förts till en annan ort*. Så länge som detta tillstånd varar, reflekterar man nämligen inte över vägen, inte ens om den är flera mil lång. Inte heller reflekterar man över tiden, även om den sträcker sig över flera timmar eller dagar. Än mindre känner man någon trötthet. Man förs då också utan misstag ända fram till den avsedda platsen och på vägar som man själv inte lägger märke till.

22. Dessa två tillstånd hos människan, som är tillstånd hos henne när hon är i sitt inre, eller, vad som är detsamma, när hon är i anden, är emellertid ovanliga tillstånd. De visades för mig endast för att jag skulle få veta hurdana de är, eftersom de är kända inom kyrkan. Att tala med andar och vara tillsammans med dem som en av dem har dock förunnats mig även när kroppen varit fullt vaken, och så nu under en följd av år.

23. Att människan till sitt inre är en ande kan ytterligare befastas av allt det som har sagts och visats i verket *Om himlen och helvetet* (nr 311–317), där det handlar om att himlen och helvetet kommer från människosläktet.
24. Att människan till sitt inre är en ande betyder att hon är det med avseende på sin tanke och sin vilja, ty dessa utgör just de inre egenskaper som gör att människan är människa, och hon är en sådan människa som hon är med avseende på dessa.

Om människans uppväckelse från de döda och inträde i det eviga livet

25. När kroppen inte längre kan sörja för sina funktioner i den naturliga världen, motsvarande dess andes tankar och känslor som den har från den andliga världen, då sägs människan dö. Detta sker när lungornas andningsrörelser och hjärtats sammandragningsrörelser upphör. Men likväl dör människan icke, utan skiljs endast från kroppen som har tjänat henne till nytta i världen. Människan själv lever nämligen fortfarande. Det sägs att människan själv alltjämt lever, därför att människan inte är människa på grund av sin kropp, utan på grund av sin ande, eftersom det är anden i människan som tänker, och tanken tillsammans med känslan är det som utgör människan. Av detta framgår att människan när hon dör endast övergår från den ena världen till den andra. Av denna anledning är det som ”död” i Ordets inre mening betecknar uppståndelse och livets fortsättning.

26. Människans ande står i intimt samband med andningen och med hjärtats rörelse, andens tankeverksamhet med andningen, och andens känsloliv, som tillhör kärleken, med hjärtverksamheten. Det är därför som anden ögonblickligen skiljs från kroppen när dessa två slag av rörelser i kroppen upphör. Dessa två slag av rörelser, lungornas andningsrörelser och hjärtats sammandragningsrörelser, är nämligen just de band vid vars brytande anden lämnas åt sig själv, och eftersom kroppen då blir utan sin andes liv kallnar den och övergår i förruttelse. Att det föreligger ett så intimt samband mellan människans ande och andningen och hjärtat beror på att alla de vitala rörelserna styrs av andnings- och hjärtverksamheten, icke blott i allmänhet utan också i alla avseenden.

27. Efter separationen från kroppen stannar dock människans ande kvar i kroppen för en kort tid, men inte längre än till dess att hjärtat helt upphört att slå, vilket varierar alltefter dödsorsaken, ty hjärtats rörelse varar

hos en del ganska länge, men hos andra inte så länge. Så snart denna rörelse upphör, återuppväcks människan. Men detta utförs av Herren allena. Med återuppväckelsen avses frigörelsen av människans ande från kroppen och dess införande i den andliga världen, vilket man vanligen kallar uppståndelse. Att människans ande inte skiljs från kroppen förrän hjärtats rörelse upphört beror på att hjärtat motsvarar den känsla som tillhör kärleken och som är själva livet hos människan, ty det är från kärleken som varje människa har sin livsvärme. Så länge som denna förbindelse med hjärtat varar, föreligger alltså motsvarighet och till följd därav andens liv i kroppen.

28. Hur återuppväckelsen sker har icke blott sagts mig, utan också visats mig genom levande erfarenhet. Just denna erfarenhet har jag fått göra för att jag skulle få full vetskap om hur återuppväckelsen går till.

29. Jag försattes i ett tillstånd av känslolöshet med avseende på de kroppsliga sinnena, alltså nästan i en döendes tillstånd, medan det inre livet tillika med tanken dock förblev oförändrat, för att jag skulle kunna uppfatta och behålla i minnet vad som hände mig och händer dem som uppväcks från de döda. Jag hade en förnimmelse av att kroppens andning nästan hade upphört, medan den inre andningen som tillhör anden fanns kvar, förbunden med en svag och knappast märkbar andning av kroppen. Därefter upprättades, först med hänsyn till hjärtats puls, en kontakt med det himmelska riket, eftersom detta rike motsvarar hjärtat hos människan. Jag såg också på avstånd några änglar från detta rike och två som satt nära mitt huvud. Därigenom avlägsnades all min personliga känsla, men förmågan att tänka och uppfatta fanns ändå kvar.

[2] I detta tillstånd var jag några timmar. Andarna som var omkring mig avlägsnade sig därefter, eftersom de trodde att jag var död, och man kunde också känna en aromatisk lukt liksom av ett balsamerat lik. När himmelska änglar är närvarande uppfattas nämligen allt som har att göra med ett lik som aromatiskt, och när andarna känner den lukten kan de inte närma sig. Därigenom hålls också onda andar borta från människans ande, när hon först införs i det eviga livet. Änglarna som satt vid mitt huvud var tysta och delade endast sina tankar med mina, och när deras tankar tas emot vet änglarna att människans ande är i ett sådant tillstånd att den kan föras ut ur kroppen. Meddelandet av deras tankar skedde genom att de såg mig i ansiktet, ty så sker tankeutbytena i himlen.

[3] Eftersom jag hade kvar tankeförmågan och uppfattningsförmågan, för att jag skulle kunna veta och komma ihåg hur uppväckelsen sker, märkte jag att änglarna först undersökte vad jag tänkte på – om min tanke liknade tanken hos dem som håller på att dö, och som vanligen handlar om det eviga livet – och att de ville hålla kvar mitt sinne i den tanken. Efteråt sades det mig att när kroppen ger upp andan hålls människans ande kvar i sin sista tanke, ända tills hon återgår till de tankar som kommer från hennes allmänna eller förhärskande känsloriktning i världen. I synnerhet fick jag förnimma och även känna huru- som de inre delarna av mitt sinne, som också är min andes, drogs ut och liksom frigjordes från kroppen. Det sades mig att detta åstadkommes av Herren och att återuppståndelsen är ett resultat därav.

30. När de himmelska änglarna är hos en person som blivit uppväckt, lämnar de henne inte, ty de älskar varje människa, men när anden är sådan att han inte längre kan vara kvar i de himmelska änglarnas sällskap, då längtar han efter att skilja sig från dem. När detta sker kommer änglar från Herrens andliga rike, och genom dem får den nyuppväckte anden förmågan att kunna använda sig av ljuset, ty dessförinnan såg han ingenting, utan endast tänkte. Jag har också fått se hur detta går till. Jag såg hur dessa änglar så att säga rullade undan det vänstra ögats hinna mot näsryggen till för att ögat skulle öppnas och den uppståndne få förmågan att se. För den nyuppväckte anden ser det inte annorlunda ut än att så verkligen sker, men det ser bara så ut. När hinnan ser ut att ha rullats undan, märker anden en dunkel förnimmelse av ljus liksom man, innan man är fullt vaken, ser ljus genom ögonlocken. För mig såg detta dunkla ljus ut att ha en himmelsblå färgton, men efteråt sades det mig att det kan vara olika. Därefter känns något försiktigt rullas bort från ansiktet, och när det har skett införs andlig tanke. Det förefaller bara vara som om något rullas bort från ansiktet, ty med detta förebildas att man från ett naturligt tänkesätt kommer in i ett andligt. Änglarna sörjer omsorgsfullt för att inga andra föreställningar skall nå den återuppväckte än sådana som vittnar om kärlek. Därefter talar de om för honom att han är en ande. Sedan han fått förmågan att använda sig av ljuset, bevisar de andliga änglarna den nyblivne anden alla de tjänster som han i detta tillstånd någonsin kan önska sig. De undervisar honom också om förhållandena i det andra livet, men endast i den mån han kan fatta det. Men om den återuppväckte inte är sådan att han vill undervisas, längtar han efter att komma bort också från dessa änglars sällskap. Dock överger inte änglarna

honom, utan det är han som skiljer sig från dem. Änglarna älskar nämligen varje människa och önskar ingenting högre än att vara andra människor till tjänst, undervisa dem och leda dem till himlen. Där består deras högsta glädje. När den nykomne anden på detta sätt har skilt sig från änglarna, tas han emot av goda andar, och när han är i deras sällskap bevisas honom också alla tjänster. Men om hans liv i världen var av ett sådant slag att han inte kunde vara i de godas sällskap, då önskar han också skilja sig från de goda andarna. Detta sker så länge och så ofta att han till slut förenar sig med sådana andar som helt och hållet överensstämmer med hans liv i världen. Hos dessa finner han sitt eget liv, och därefter lever han, märkligt nog, samma sorts liv som han levde i världen.

31. Denna begynnelse av människans liv efter döden varar emellertid inte längre än några dagar. Men hur hon därefter leds från det ena tillståndet till det andra, och slutligen antingen till himlen eller till helvetet, skall förklaras längre fram. Också detta har jag fått kunskap om efter mycken erfarenhet.

32. Jag har talat med några på tredje dagen efter deras död, då det som beskrivits ovan (nr 29, 30) hade fullbordats. Särskilt talade jag med tre personer som jag hade känt i världen. Jag talade om för dem att man nu höll på att förbereda begravningen av deras kroppar. Jag sade ”höll på att förbereda begravningen”, och när de hörde detta slogs de förståeligt nog av häpnad och sade att de levde och att endast det begravdes som hade tjänat dem i världen. Efteråt förundrade de sig mycket över att de, när de levde i kroppen, inte hade trott på ett sådant liv efter döden som beskrivits ovan, och särskilt förundrade de sig över att nästan ingen i kyrkan gjorde det. De som i världen inte hade trott på något liv för själen efter kroppslivet skämdes storligen över detta, när de fann att de levde. De som har befäst sig i en sådan tro sluter sig emellertid tillsammans med sina likar och avlägsnas från dem som varit i tro. För det mesta knyts de till ett helvetiskt samfund, eftersom de dessutom har förnekat det Gudomliga och föraktat kyrkans sanningar. I den mån någon bekräftar sig emot tron på sin själs eviga liv, bekräftar han sig nämligen mot allt som hör himlen och kyrkan till.

Att människan efter döden är i fullkomlig mänsklig form

33. Att formen på människans ande är den mänskliga formen, det vill säga att också en ande med avseende på formen är en människa, kan bekräftas av det som visats i flera kapitel i verket *Om himlen och helvetet*, särskilt där det förklarats att varje ängel är i fullkomlig mänsklig form (nr 73–77), och att varje människa är en ande med avseende på sin inre människa (nr 12–24), samt att änglarna i himlen kommer från människosläktet (se verket *Om himlen och helvetet* nr 311–317).

[2] Detta kan man inse ännu klarare därav att människan är människa på grund av sin ande och inte på grund av kroppen och att den kroppsliga formen är tillagd anden i enlighet med andens form och icke tvärtom, ty det är i enlighet med sin egen form som anden är klädd med en kropp. Det är därför som anden inverkar på de enskilda, ja, på de mest enskilda delarna av kroppen, med resultat att om det finns någon del som inte sätts i rörelse av anden, eller som anden inte är verksam i, så har denna del inte något liv. Att det förhåller sig så kan vem som helst inse redan av att tanken och viljan blott med en vink får hela kroppen och varje del av kroppen att fungera, så att det inte finns någon del som inte samverkar. Man kan också inse det av att den del som inte samverkar ej är någon del av kroppen och därför stöts bort som något livlöst. Tanken och viljan tillhör människans ande och inte hennes kropp.

[3] Att en ande, efter att den har blivit löst från kroppen, inte är synlig i mänsklig form för en människa, och att inte heller anden i en annan människa är det, beror på att kroppens synorgan, det vill säga dess öga, i den mån som det ser i världen, är materiellt. Det materiella ser inte något annat än det som är materiellt, medan det andliga ser det som är andligt. När ögats materiella substans förlorar sin synförmåga och berövas sin samverkan med det andliga, visar sig därför andarna för varandra i sin egen form, som är den mänskliga formen

– och icke blott de andar som är i den andliga världen är synliga för dem, utan till och med anden i en annan människa, även medan den är kvar i kroppen.

34. Att andens form är den mänskliga formen beror på att människan med avseende på sin ande har skapats till himlens form. Allt som hör till himlen och dess ordning har nämligen förts samman i det som tillhör människosinnet, och det är tack vare detta som människan har förmåga att ta emot intelligens och vishet. Vare sig man säger förmågan att ta emot intelligens och vishet eller förmågan att ta emot himlen, så är det samma sak, vilket man kan konstatera av det som förklarats i verket *Om himlen och helvetet* beträffande himlens ljus och värme (nr 126–140), beträffande himlens form (nr 200–212), ävensom beträffande änglarnas vishet (nr 265–275), vilket allt man också kan läsa om i kapitlen där det förklaras att himlen både som helhet och till varje del framställer bilden av en enda människa (nr 59–77), samt att detta har sitt ursprung i Herrens Gudomliga Mänskliga, som himlen och dess form kommer ifrån (nr 78–86).

35. Det som nu har sagts kan en förnuftig människa förstå, ty hon kan se det av orsakssammanhanget och av sanningarna i deras inbördes ordning, men en människa som inte är förnuftig kan inte förstå det. Det finns flera orsaker till att en sådan människa inte förstår det. Den främsta orsaken till detta är att hon inte vill förstå det, därför att det strider mot hennes falska uppfattningar, som hon har gjort till sina sanningar. Den som av denna anledning inte vill förstå har tillslutit vägen till himlen för sitt förnuft, som dock alltid kan öppnas såframt inte viljan står emot (se ovan, nr 4). Att människan kan förstå sanningar och vara förnuftig, om hon blott vill, har visats mig genom mycken erfarenhet. Det har alltsomoftast hänt att onda andar – som blivit oförnuftiga på grund av att de i världen förnekat det Gudomliga och kyrkans sanningar och bekräftat sig emot dem – av Gudomlig kraft förmåtts vända sig till dem som var i ljuset av sanning, och då begrep de allt på samma sätt som änglarna och erkände att det var sant och även att de förstod allt. Men så snart de sjönk tillbaka i sig själva och återvände till den kärlek som tillhörde deras vilja, fattade de ingenting och sade motsatsen.

[2] Jag har också hört några av helvetets andar säga att de både visste och insåg att vad de gjorde var ont och vad de tänkte var falskt, men att de inte kunde motstå vad deras kärlek längtade efter, det vill säga, de kunde inte motstå sin vilja, och de tillade att det är viljan som leder deras tankar så att de ser det onda

som gott och det falska som sant. Av detta framgår det klart att de som till följd av sin ondskas har falska uppfattningar kan förstå och alltså vara förnuftiga, men att de inte vill det. Att de inte vill det beror på att de älskar falskheter framför sanningar, därför att falskheterna överensstämmer med de onskor som de befinner sig i. Att älska och att vilja är samma sak, ty vad människan vill, det älskar hon, och vad hon älskar, det vill hon.

[3] Då nu människornas tillstånd är sådant att de kan förstå sanningar, om de bara vill, så har det till och med förunnats mig att med förnuftsskäl bestyrka de sanningar som hör kyrkan och himlen till. Detta har fått ske för att de falskheter, som hos många människor stängt till förnuftet, måtte skingras genom dessa förnuftsskäl och ögat därigenom möjligen i någon mån öppnas. Att bekräfta andliga sanningar med hjälp av förnuftsskäl förunnas nämligen alla som är i sanningar. Vem skulle väl någonsin kunna förstå Ordet från dess bokstavsmening, om man inte såg på sanningarna i Ordet från ett upplyst förnuft? Varifrån kommer annars så många irrläror från detta samma Ord?

36. Att människans ande efter frigörelsen från kroppen fortfarande är en människa, och i samma form som förut, har bevisats mig genom många års daglig erfarenhet. Jag har nämligen tusentals gånger både sett och hört andar och även talat med dem om att människorna i världen inte tror dem vara verkliga människor i mänsklig form, och att de som tror det, av de lärda betraktas som enfaldiga. Andarna var i hjärtat sorgsna över att en sådan okunighet fortfarande råder i världen och särskilt inom kyrkan.

[2] De sade emellertid att denna tro huvudsakligen kom från de lärda, som i tankarna föreställde sig själen med utgångspunkt från ett materialistiskt och sinnligt tänkesätt och som därför inte kunde ha något annat begrepp om själen än som en tanke blott. När en tanke betraktas utan något underlag som dess förvaringskärl och källa, är den som något flyktigt av ren eter som, när kroppen dör, inte kan annat än förkingras. Då emellertid kyrkan på grund av Ordet tror på själens odödlighet, har man inte kunnat undgå att tillskriva själen något levande av samma beskaffenhet som det som tillhör tanken. Innan själen återförenats med kroppen, har man dock tänkt sig själen utan ett sådant förnimbart underlag som människan har i sin kropp. På denna uppfattning har man grundat läran om uppståndelsen och tron på att själen [för att den skall få ett förnimbart underlag] måste återförenas med kroppen, när den yttersta domen kommer. Det är av denna anledning som ingen över huvud taget – när han tänker på själen

från vad han fått lära sig och de antaganden som grundar sig på denna uppfattning – alls fattar att själen är en ande i den mänskliga formen. Härtill kommer att knappast någon nu för tiden vet vad det andliga är, och än mindre att de som är andliga, såsom alla andar och änglar är, har en mänsklig form.

[3] Nästan alla som kommer från världen förundrar sig därför högeligen över att de lever och är människor lika mycket som förut, att de ser, hör och samtalar och att deras kropp uppfattar känsselförnimmelser som förut och att ingenting är på något sätt olika (se ovan, nr 74). Men när de upphör att förundra sig över sig själva, börjar de i stället förvåna sig över att kyrkan inte vet någonting om detta människornas tillstånd efter döden, och alltså inte heller om himlen och helvetet, då likväl alla som någonsin levt i världen befinner sig i det andra livet och lever som människor. Då de dessutom förundrade sig över att detta inte genom syner hade blivit uppenbart för människan, eftersom det ju är något väsentligt i kyrkans tro, sades det dem från himlen att detta kunde ha skett, eftersom intet är lättare när det behagar Herren, men att de som befäst sig i falskheter i strid mot vad ovan relaterats ändå inte skulle tro det, även om de själva fick se det. Det sades dem också att det är farligt för dem som är i falskheter att befästa sig i något genom syner, eftersom de då först skulle tro och efteråt förneka och på så sätt vanhelga själva sanningen. Att vanhelga är nämligen att först tro och sedan förneka, och de som vanhelgar sanningar nedstörtas i det lägsta och svåraste av alla helveten.

[4] Det är denna fara som avses med dessa Herrens ord:

Han har förblindat deras ögon och förstockat deras hjärtan, så att de inte kan se med sina ögon och förstå med sitt hjärta och omvända sig och bli botade av mig.
(*Joh. 12:40.*)

Och att de som är i falskheter ändå inte skulle tro även om de fick se syner, avses med dessa ord:

Abraham sade till den rike mannen i helvetet: De har Mose och profeterna. De kan lyssna till dem. Mannen svarade: Nej, fader Abraham, men om någon kommer till dem från de döda omvänder de sig. Men Abraham sade till honom: Lyssnar de inte till Mose och profeterna, kommer de inte heller att tro om någon uppstår från de döda. (*Luk. 16:29, 30, 31.*)

37. När människans ande först inträder i andarnas värld, vilket sker strax efter att människan återuppväckts (varom ovan), har hon ett liknande ansikte och en liknande stämma som hon hade i världen. Orsaken är att hon då ännu är i ett tillstånd av sina yttre karaktärsegenskaper och att hennes inre egenskaper ännu inte har blivit avtäckta. Detta är människans första tillstånd efter döden. Senare förändras emellertid hennes ansikte och blir helt annorlunda. Det blir likt hennes förhärskande känsla eller kärlek, sådan som denna var i det inre av hennes sinne i världen och i hennes ande i kroppen. Ansiktet på människans ande skiljer sig nämligen mycket från ansiktet på hennes kropp. Kroppens ansikte kommer från föräldrarna, men andens ansikte kommer från människans känsloliv, vars avbild det är. Anden ingår fullt och helt i detta känsloliv efter livet i kroppen, när de yttre karaktärsegenskaperna avlägsnas och de inre egenskaperna uppenbaras. Det är människans andra tillstånd efter döden. Jag har sett somliga, när de nyligen anlänt från världen, och kände då igen dem på ansiktet och talet, men när jag såg dem senare kände jag inte igen dem. De som hade varit i goda känslotillstånd hade ett vackert ansikte, men de som hade varit i onda känslotillstånd hade ett vanskapt ansikte. Människans ande är nämligen i och för sig ingenting annat än hennes känsloliv, vars yttre form ansiktet är. Orsaken till att ansiktet förändras beror på att det i det andra livet inte är tillåtet någon att låtsas känslor som inte är hans egna, och ej heller att ta på sig ansiktsuttryck motsatta den kärlek i vilken han är. Alla – de må vara aldrig så många – förs där in i ett sådant tillstånd att de talar som de tänker och i miner och åtbörder visar vad de vill. Härav följer nu att allas ansikten blir former och avbilder av deras känslor, och att alla som känt varandra i världen också känner varandra i andevärlden, men, som ovan påpekats, inte i himlen eller i helvetet, [såframt de inte på grund av en liknande kärlek har ett liknande sinnelag] (se ovan, nr 7).

38. Ansiktena på hycklare förändras senare än de övrigas, därför att de har vant sig vid att så förstålla sitt inre att det efterliknar goda känslor, och därför ser de under lång tid inte osköna ut. Men då den falska fasaden som de anlagt så småningom avlägsnas, och det inre som tillhör sinnet förmås överensstämma med formen på deras känslor, blir de till slut mer vanskapta än andra. Hycklare kallas de som talar som änglar, men som inom sig har erkänt blott naturen, och alltså inte det Gudomliga, och därför har förnekat allt som hör kyrkan och himlen till.

* I originalet står *tertius* = tredje, men detta är uppenbarligen ett skrivfel för *secundus* = andra. Jfr nr 79. (Översättarens anmärkning.)

39. Man bör veta att den mänskliga formen hos varje människa efter döden är desto skönare, ju innerligare människan har älskat Gudomliga sanningar och levt efter dem. Varje människas inre karaktär kommer nämligen fram och formas i enlighet med hennes kärlek och liv. Ju djupare en människa känner, desto mer överensstämmer därför hennes känsla med himlen och desto skönare är till följd av detta hennes ansikte. Därför är de änglar som bor i den innersta himlen de skönaste av alla, ty de är former av himmelsk kärlek. De däremot som älskat de Gudomliga sanningarna på ett mer yttre sätt, och alltså levt på ett mer yttre sätt i enlighet med sanningarna, är mindre sköna. Ur deras ansikten lyser nämligen endast yttre goda känslor fram. Ingen inre himmelsk kärlek strålar igenom deras yttre gestalt och följaktligen inte någon himmelsk form som den är i sig. Det som syns i deras ansikten är någonting jämförelsevis dunkelt, som inte upplivas av att det inre livet strålar igenom. Kort sagt, all fullkomning tilltar mot det inre och avtar mot det yttre, och på samma sätt som fullkomningen tilltar och avtar, tilltar och avtar skönheten. Jag har sett änglaansikten från den tredje himlen av sådan skönhet att ingen målare med all sin konstnärliga talang tillnärmelsevis kan ge ett sådant ljus åt färgerna att det efterliknar en tusendel av det strålande ljus och liv som visade sig i deras ansikten. Men ansiktena hos den lägsta himlens änglar kan i någon mån efterliknas.

40. Till sist vill jag nämna en hemlighet som hitintills inte varit känd av någon, nämligen att allt gott och sant som utgår från Herren och som ger upphov till himlen är i den mänskliga formen, och icke blott på det hela taget och i det största, utan också till varje del och i det minsta. Jag vill också nämna att denna form påverkar var och en som tar emot det goda och det sanna från Herren och ger upphov till att alla och envar i himlen är i den mänskliga formen, allteftersom de tar emot det goda och det sanna. Härav följer att himlen är sig lik både i allmänhet och i synnerhet, och att den mänskliga formen är formen på det hela, på varje samhälle och på varje ängel, såsom visats i de fyra kapitlen från och med nummer 59 till och med nummer 86 i verket *Om himlen och helvetet*. Till detta bör läggas att sådan är också formen på varje tanke som kommer från den himmelska kärleken hos änglarna. Detta arkanum* uppfattar dock svårligen någon människa med sitt förstånd, men änglarna klart med sitt förstånd, eftersom de är i himlens ljus.

* Arkanum, från lat. *arceo* = stänga in, innesluta, skydda, bevara. Swedenborg använder ordet i betydelsen av något fördolt som nu är uppenbart. (Översättarens anmärkning.)